

távolítására. Rövid-, közép- és hosszútávú fejlesztési terveket fogad el, kialakítva a maga fejlesztési stratégiáját, bevonva ebbe a rendelkezésre álló alkotó erőket.

Ehhez magas fokú felelősségre, összefogásra, következetességre és kitartásra van szükség, hiszen sorsunkról és jövőnk biztosításáról van szó.

Jegyzet

- (1) Tóth L. (1995): *Magyar nyelvű oktatás a Vajdaságban 1944-től napjainkig*. Életjel, Szabadka.
 (2) Tóth L. (1979): *A korszerű öngazgatású általános iskola kialakulásának útjai és feltételei*. Fórum Könyvkiadó, Újvidék.

Tóth Lajos

„Anyanyelvűsítés”

Egy felkért értelmiségi csoport már 1995–96-ban Óbecsén egyetértett abban, hogy Vajdaság oktatási rendszerében a délvidéki magyar tanulók anyanyelve aggasztó méretekben és rohamosan háttérbe szorul és sorvad. A csoport ezért kidolgozta a délvidéki magyar oktatási rendszer körvonalazott anyanyelvűsítési tervzetét. Ezt a tervzetet a tizenkét tagú csoportból tízen aláírták.

Később, 1998-ban a Magyarságkutató Tudományos Társaság egy tanácskozást szentelt magyar nyelvű oktatásunk problémáinak, és a tanácskozáson elhangzott referátumokat könyv alakjában is kiadta. 2001 januárjában a Vajdasági Magyar Tudományos Társaság közvitára bocsátotta a ‚Törvénytervezet a Vajdasági Magyar Tudományegyetemről’ című elabórátumot, melyet *Szalma József* egyetemi tanár dolgozott ki. A tervzetre semmilyen írásbeli elmarasztaló megjegyzést nem kaptunk. 2001 végén a Határon Túli Oktatás Fejlesztéséért Programiroda felkért egy csoport délvidéki szakembert, hogy fejtsse ki elképzelését a délvidéki/vajdasági magyar egyetem megvalósításáról. Ezt meg is tettük, abban a reményben, hogy már az őszi folyamán egy-két kar megkezdheti munkáját. Az anyaországban történt kormányváltás ezt megghiúsította. Egy hónappal korábban a kezembe került a VMSZ-nek a magyar nyelvű felsőoktatásról szóló tervzete.

Van-e jogunk és szükségünk egy önálló vajdasági magyar egyetemre? Erre a következő a feleletem. A háromszázezer főt számláló finnországi svéd kisebbségnek saját egyeteme van. A kétszázezer főt számláló németeknek Dél-Tirolban úgyszintén német nyelvű egyeteme van. A

száznyolcvanezres kárpátaljai magyarságnak Beregszászon magyar tanárképző főiskolája van. Néhány hónapja olvastam egy tanulmányban, hogy százötvenezer az a minimális létszám, amely egy egyetem működését el tudná látni hallgatókkal. Mi remélhetőleg még ennél kétszer többen vagyunk itt a Délvidéken.

Már annyiszor elhangzott, hogy a délvidéki magyarság megmaradásának záloga az anyanyelvű oktatás az óvodától az egyetemig.

A szabadkai és újvidéki óvónőképző főiskola mennyiségileg kielégíthetné a Délvidék szükségletét, de minőségileg semmi esetre sem. Nélkülözhetetlen az óvónőképzés anyanyelvűsítése, ugyanis az újvidéki főiskolán az első évfolyamon mindössze négy tantárgyat tanulnak anyanyelvükön a hallgatók. Ilyen feltételek mellett az óvónők nem sajátíthatják el az irodalmi magyar nyelvet, ami negatív hatással van a kezük alá kerülő magyar gyerekekre. Ezen kívül a nemzeti azonosság tudattal is baj van. A magyarságtudatot pedig már az óvodában bele kell plántálni gyermekeink lelkébe, hogy megóvjuk őket az asszimiláció veszélyétől.

A Zombori Tanítóképző Fakultás Szabadkai Tagozata elég tanítót képezhet, hogy ellássa igényeinket, de itt sem úgy

képezik a leendő tanítókat, hogy nemzeti-ség-tudattal rendelkezzenek a diplomázott tanítók. Ezen kívül a fakultásnak meg kell szabadulnia az olyan tanártól, aki gyalázza a magyar nőket!

Oktatásunk legnagyobb rákfenéje a tanárok hiánya. A magyar nyelv tanítását kivéve minden tantárgyból nagy hiány mutatkozik, aminek következtében számos iskolában több tantárgyat nem tanulnak anyanyelvükön a diákjaink. Ezért nélkülözhetetlen egy tanárképző kar megnyitása, ahol kétszagos képzés folyna, hogy a tanárnak kisebb iskolában is meglegyen a teljes fizetéshez szükséges óraszám. Itt is hangsúlyozom, hogy olyan tanárookra van szükségünk, akik magyar szellemiségben nevelkedtek, nemzetiség-tudatuk van, hibátlanul beszélik az anyanyelvüket, ismerik a magyar kultúrát, történelmet, irodalmat, és akik vallják és vállalják magyarságukat. Tehát iskoláink ne csak magyar nyelvűek legyenek, hanem magyar szellemiségűek is. Ha az ösztöndíj-politikát, a diáksegélyezést, a kollégiumot ennek az ügynek a szolgálatába állítanánk, javulást érhetnénk el ezen a téren.

Szükségünk van magyar anyanyelvű jogászokra, ügyvédekre, bírókra, akik segítenének jogi sérelmeink orvoslásában, amelyben oly bőven volt részünk eddigi kisebbségi létünk alatt!

Számos magyarlakta helységben nincsen magyar orvos. Tehát szükségünk van magyar orvosokra is, hogy betegeink anyanyelvükön mondhassák el panaszukat, mert lehet, hogy szerb nyelven nem is tudnák elmondani, ami pedig nélkülözhetetlen a sikeres gyógyítás érdekében!

Szükségünk van magyar mérnökökre, közgazdászokra, hogy a vállalatokban, amelyekben többségében magyar munkások dolgoznak, a vezetőség is magyar legyen!

A mindenkori eddigi szerb hatalomtól elszenvedett hátrányos megkülönböztetés következtében szülőföldünkön a lakossági számarányunkhoz képest csak fele anynyi egyetemet végzett magyar ajkú van, mint amennyi megilletne bennünket. Fiaitjaink semmivel sem kevésbe alkalmasak az egyetemi oklevél megszerzésére,

mint a többségi nemzet fiai. Mít kellene tennünk?

A Szent István Egyetemnek már évek óta Zentán működő kihelyezett tagozatát fel kellene fejleszteni négy éves képzésre, ahol agrármérnöki oklevelet szerezhetnének a hallgatók.

A Szabadkán szintén már évek óta működő Gábor Dénes konzultációs központot a főiskolának kellene átvenni, hogy tandíjmentesen anyanyelvükön tanulhassanak a magyar fiatalok.

Az Újvidéki Egyetem Jogtudományi Karán vissza kellene állítani a magyar nyelvű képzést, amely a nyolcvanas évek végéig működött.

A magyar nyelvű oktatást tovább kellene fejleszteni a Szabadkai Műszaki Főiskolán, a Közgazdasági és Építészmérnöki karokon a teljes oktatás idejére, hogy ne csak az első két éven folyjon magyar nyelvű oktatás. A Műszaki Főiskolát egyetemi kar rangjára kellene emelni.

Az Újvidéki Egyetem Színművészeti Akadémiáján minden második évben nyílik magyar nyelvű csoport, amit támogatni kell, hogy biztosítva legyen a magyar ajkú színészutánpótlás a Délvidéken.

Az Újvidéki Egyetem Zeneakadémiáján is dolgozik annyi magyar ajkú tanár, hogy megszervezhetnék a magyar nyelvű képzést is.

Üdvözlendő a Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium tevékenysége, de a tehetséges magyar hallgatók istápolásának a számát a mostani tizenhatról a kétszeresére kellene emelni!

A magyar hallgatókkal a Jogtudományi és Technológiai Karon, valamint a Kémiai Tanszéken folytatott egyéni foglalkozást ki kellene bővíteni a többi karokra, tanszékekre és tantárgyakra is.

Tehát, mint ahogy azt a VMTT által körebocsátott Törvénytervezet hangsúlyozza, az Újvidéki Egyetemen a meglévő magyar nyelvű oktatást tovább kell fejleszteni.

De a végleges és tartós megoldást a Vajdasági Magyar Egyetem megvalósításában látom és látjuk többen is. Reméljük, hogy az anyaország megértést fog tanúsítani, és mint ahogy támogatta a Beregszászi Ta-

angol nyelv	4	német nyelv	5
biológia	4	orvostudomány	34
jogtudomány	12	pszichológia	4
kémia	16	szociológia	4
közgazdaságtan	20	testnevelés	5
matematika	6	történelem	7
mezőgazdaságtan	20	vegyésztudományok	17
műszaki tudományok	24		

1. táblázat. Különböző szakterületek tudományos fokozataival rendelkező délvidékiek száma

nárképző Főiskola és kollégium, valamint az erdélyi Sapientia Egyetem megnyitását, úgy támogatni fogja a Vajdasági Magyar Egyetem megvalósítását is.

A tudományos fokozattal rendelkező szakemberek nagy részének, több mint 95 százalékának megvan az egyetemi rangfokozata is, tehát taníthatnának a leendő magyar egyetemen is.

Örvendtes, hogy mily sokan (több mint ötvenen) folytatnak posztgraduális tanulmányokat. Mindezek, ha befejezik posztgraduális tanulmányukat, munkatársai lehetnének a leendő magyar egyetemnek is.

A Délvidéki Magyar Egyetemet csakis az anyaország támogatásával tudjuk megvalósítani. Amíg erre sor nem kerül, a leggyorsabban távoktatási konzultációs központok megnyitásával tudnánk növelni az idehaza magyarul tanuló egyetemi hallgatók számát. Május 3-án részt vettem Budapesten a Magyar Professzorok Világtanácsa által szervezett 'Távoktatás a Kárpát-medencében' elnevezésű konferencián, ahol megtudtam, hogy a következő főiskolák és

egyetemek végeznek olyan távoktatási tevékenységeket, amelyek iránt érdeklődést mutatnak a délvidéki magyar fiatalok is és amelyek hajlandók itt a Délvidéken is megnyitni konzultációs központokat:

– Általános Vállalkozási Főiskola: vállalkozásszervező;

– Berzsenyi Dániel Főiskola: angol;

– Budapesti Gazdasági Főiskola: idegenforgalmi és szálloda, kereskedelmi, vendéglátó és szálloda;

– Budapesti Műszaki Főiskola: műszaki menedzser;

– Debreceni Egyetem BTK: angol;

– Pázmány Péter Katolikus Egyetem: jogász;

– Pécsi Tudományegyetem: műszaki szakoktatói, műszaki informatikai;

– Széchenyi István Egyetem: környezetmérnöki, közlekedésmérnöki, műszaki menedzser, településmérnöki, nemzetközi kapcsolatok, általános szociális munkás, humán erőforrás menedzser.

Ribár Béla

Az önálló vajdasági magyar felsőoktatási intézmény létjogosultságáról

Atrianoni békediktátummal a Szerb-Horvát-Szlovén Királysághoz csatolt Délvidék (a mai Vajdaság) területén élő félmilliónyi magyarság máról holnapra nemzeti kisebbséggé vált annak minden következményével. Az új hatalomtartók megszüntették a magyar közigazgatást, becsukták a magyar középiskolák nagy többségét. Az 1920-ban meghozott

állami iskolákról szóló törvénnyel megszüntették a magyar felekezeti, községi és állami iskolákat. Helyettük csak magyar tagozatokat nyitottak a szerb állami elemi iskolákban, ott, ahol ez elkerülhetetlen volt.

Az úgynevezett nemzeti tantárgyakat (történelem, földrajz) a magyar tagozatokon is szerb nyelven tanították. Azonnal megszüntették a magyar tanítóképzést. Csak